UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab Anno Domini D.XC. perueniens vsque ad DCC.XIV. nempe à Gregorio Magno Romano Pontifice, vsque ad Gregorium secundum

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annvs 652. Martini Pap. Annus 4. Constantis Imp. Annus 11.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15007

Visual Library

candum expoſuit, malorum, inquam, omnium architectum Paulum Conſtantinopolitanum Epiſcopum: qui ſiſti iudicio iuſſus, perterrefactus, eadem paſſus, quæ quondam Pilati vxor *b*, coactus eſt eadem ferme, quæ viro illa, dicere Imperatori: *Nihil tibi & iuſto illi.* Quod enim grauiter & iſte peccaſſet, vitæ diſpendio oportuit luiſſe ſupplicium, ſed antea manifeſta confeſſione, extorquente eam vltore numine, profeſſum, ad cumulum ſuæ damnationis, tanta inique Romanum paſſum eſſe Pontificem, vbi ait; *Hei mihi: & hoc ad abundantiam iudiciorum, ſiue ſuppliciorum meorum actum eſt.* talem tantamq; extorſit importuna mors imminens veram confeſſionem.

b Matt. 27.

XXV. CONFESSIO PAVLI REDARGVIT HÆRETICOS.

At nonne iſta fuit, cui credi deberet, aperta confeſſio, ipſum S. Martinum iuſtam fouere cauſam, eſſe vere Orthodoxum, fideique Catholicæ defenſorem, ſe autem infandum hæreticum vltricibus flammis ea de cauſa mulctandum? alias enim multam ſibi diuinam conciliaſſet gratiam, cumularique gloriam, credere, fateri, prædicareque debuiſſet; quod nequam hominem conuellentem Catholicam fidem, orbem hæreſi inficientem, Conciliis errorem ſtabilientem atque Encyclicis epiſtolis confirmantem, è medio tolli adeo laboraſſet. Sed interius vulnerata conſcientia talia contra ſe ipſum loqui, vrgentibus veritatis ſtimulis, coegit eum tempore mortis, quo ipſa veritas ſoluta compedibus, ſceptra tenens, liberius agere conſueuit.

XXVI.

Cruciabat interius infelicem hominem culpa illa grauiſſima, quod tantum iudicium de Romano Pontifice aſſumere nimis per Principem ſeculi exerceri, atque eiuſdem ſententia definiri feciſſet; cum cuiuſuis tenuiſſimi Epiſcopatus Antiſtitis cauſa nonniſi in Synodo coram Epiſcopis cognoſci, tractari, ac terminari Eccleſiaſtico iudicio conſueuerit. Sed cur non ſaltem tanquam in ſcena tragœdiæ huius actus, conuocato ſuo Epiſcoporū Concilio per ſpeciem honeſtius repræſentauit? At non ſuſtinuit ipſe præſentiam tanti Pontificis (timidus eſt enim omnis ſceleſtus, & ad iuſti pauere ſolet aſpectum) exhortuitque præſidere Iudex in condemnatione totius vniuerſalis Eccleſiæ cunctis iudicandis præſidentis Epiſcopi, cuius iudicium reliqui omnes Epiſcopi iniuſtitiam paſſi conſueuerint appellare. Sic vulpes illa per alium egit, quod ſibi faciendi cum ſuis, facultatem deeſſe ſciebat, vtpote quod optime noſſet, primariæ ſedis Pontificem à nemine iudicari poſſe, irritumque reddi cuiuſcunque iudicium, quo inferior ſuperiorem condemnat: callide ergo impius & ſceleſtus, quē ſciebat Eccleſiæ Catholicæ præſidere Hierarcham, tyrannice potius in eum agi per Imperatorem curauit, quod ſciret non poſſe aliquo modo legitime fieri. Verum infelix, omniq; ex parte miſerrimus, præiudicio propriæ conſcientiæ condemnatus, æterno ſupplicio mancipandus ex hac vita ſubtractus eſt, nactus ſucceſſorem æque impium, præuaricatorem Pyrrhum, iterum thronum redemptum perfidia conſcendētem. De nefario autem Imperatore nihil præterea eſt dicendum, quam quod ex eiuſmodi perſecutione immaniſſimi ſacrilegii eam conſequutus eſt laudem, vt omnes hæreticos Principes crudelitate facile ſuperarit: cum nullus eorum inuentus ſit, ſi cuncta exacte examinentur, qui talia tantaque Rom. Pontificem pati coegerit. Sed quæ mala iſta attulerint Imperio damna, audi Græcorum Annales hæc ſummatim colligentes:

PAVLI PATRIARCHÆ FRAVDES.

XXVII. c Cedren. in Hera. l. an. 20. DEI VINDICTA IN ROM. IMP.

Vbi (inquiunt) in hunc modum Eccleſia & à Regibus & ab impiis ſacrorum Antiſtitibus turbata eſt, erexit ſe Amalechus ſolitudinis cultor feriens nos qui populus Chriſtiani ſumus. Prima clades tunc accidit Romani exercitus ad Habitanem & Iermuchanū ſanguinis effuſio immiſſa. Deinde Paleſtini, Cæſarienſes, & Hieroſolymitani capti ſunt. Poſt Ægypti ſubſecutum excidium: ac deinceps mediterraneæ inſulæ, omniſq; Romana ditio in poteſtatem hoſtium venerunt. Additur his Romani exercitus & claſſis in Phœnicia interitus, omnimodaq; Chriſtianorum populorum & locorum vaſtationes, quoaàm finis nullus fuit, donec Eccleſiæ perſecutor infelici morte affectus eſt, occiſus in Sicilia in balneo Daphnes. hæc ſummatim Annales de cladibus illatis his temporibus Chriſtianis in Oriente, Deo vltore tanti facinoris.

Hoc ipſo anno 13. Kal. Septemb. † Oſuinus in Anglia Rex, nono regni ſui anno, proditione amici occiſus, migrauit ad ſuperos. Ita Beda *d*, qui eum nobili funere proſecutus eſt, dum, videlicet, poſt eius obitum, ipſius egregia facta, velut ſepulchro coronas affixas, poſteris omnibus toto orbe ſpectanda reliquit, cum hæc ait primū de habitudine corporis. *Erat Rex Oſuinus & aſpectu venuſtus, & ſtatura ſublimis, & affatu iucundus, & moribus ciuilis, & manu omnibus nobilibus ſimul atq; ignobilibus largus. Vnde contigit, vt ob egregiam eius & animi & vultus & meritorum dignitatem ab omnibus diligeretur, & vndique ad eius miniſterium de cunctis prope prouinciis viri etiam nobiliſſimi concurrerent. Cuius inter cæteras virtutes, & modeſtiam, & (vt ita dicam) ſpecialis benedictionis glorias, etiam maxima fuiſſe fertur humilitas, vt vno probari ſatis eſt exemplo.*

Donauerat equum optimum Antiſtiti Aidano in quo ille (quamuis ambulare ſolitus) vel amnium fluenta tranſire, vel ſi alia quælibet neceſſitas inſiſteret, viam peragere poſſet. Cui cum paruo interiecto tempore pauper quidam occurreret eleemoſynam petens, deſiliens ille, præcepit equum, ita vt erat ſtratus regaliter pauperi dari: erat namque multum miſericors & cultor pauperum, ac velut pater miſerorum. Hoc cum Regi eſſet relatum, dicebat Epiſcopo, cum forte ingreſſuri eſſent ad prandium: Quid voluiſti, domine Antiſtes, equum regium, quem te conueniebat proprium habere, pauperi dare? nunquid non habuimus equos viliores plurimos, & alias ſpecies, quæ ad pauperum dona ſufficerent, quamuis illum eis equum non dares, quem tibi ſpecialiter poſſidendum elegi? Cui ſtatim Epiſcopus: Quid loqueris, inquit, Rex? Nunquid tibi carior eſt ille filius equæ, quam ille filius Dei?

Quibus dictis, intrabant ad prandium, & Epiſcopus quidem reſidebat in ſuo loco. Porro Rex venerat de venatu, & cœpit conſiſtens ad focum calefieri cum miniſtris, & repente inter calefaciendum recordans verbi quod dixerat illi Antiſtes, diſcinxit ſe gladio ſuo, & dedit illum miniſtro, feſtinuſque accedens, ante pedes Epiſcopi corruit, poſtulans vt ſibi placatus eſſet: Quia nunquam, inquit, deinceps aliquid loquar de hoc, aut iudicabo quid vel quantum de pecunia noſtra filiis Dei tribuas. Quod videns Epiſcopus, multum pertimuit, ac ſtatim exurgens, leuauit eum promittens ſe multum illi eſſe placatum, dummodo ille reſidens ad epulas triſtitiam deponeret. Dumque Rex, iubente ac poſtulante Epiſcopo, lætitiam reciperet, cœpit contra Epiſcopus triſtis vſque ad lachrymarum profuſionem effici. Quem dum presbyter ſuus lingua patria, quam Rex & domeſtici eius non nouerant, quare lachrymaretur, interrogaſſet: Scio, inquit, quia non multo tempore victurus eſt Rex. Nunquam enim ante hæc vidi humilem Regem: vnde animaduerto citius illum ex hac vita rapiendum: non enim digna eſt hæc gens talem habere Rectorem. Nec multo poſt dira Antiſtitis præſagia triſti Regis funere, de quo ſupra diximus, impleta ſunt. Sed & ipſe Antiſtes Aidanus non plus quam duodecimo poſt occiſionem Regis, quem amabat, die, id eſt, pridie Kal. Septembrium, de ſeculo ſublatus, perpetua laborum ſuorum à Domino præmia recepit. hæc Beda de vtriuſque obitu eodem anno contingente. Porro Aidanus inter ſanctos relatus, anniuerſario cultu ab Eccleſia celebratur: miracula vero ab eodem edita idem Beda recepit.

IESV CHRISTI ANNVS 652.

MARTINI PAP. Annus 4. CONSTANTIS IMP. Annus 11.

ANnus, qui ſequitur, numeratur Redemptoris ſexcenteſimus quinquageſimus ſecundus, decima Indictione: quo (vt ſuperius dictum eſt) S. Martinus Romanus Pōtifex Cherſonam in Ponto Euxino in exilium deductus eſt. delectus fuit is locus infeliciſſimus ad exilium S. viri, vt ibi fame conſumptus diē extremū clauderet cogeretur. Sed quibus ibi anguſtiis premeretur, ex eius epiſtolis accipiamus. duæ enim ibi datæ ab eo breues epiſtolæ reperiuntur, quæ quidem abſque titulo extant, ſed poſt ſcripta fuiſſe Conſtantinopolim ad quendam ipſius familiarem Orthodoxum virum, aſſeritur in epiſtola commendatoria, de qua anno ſuperiori actum eſt: ſicque ſe habent.

II. *Indicamus germanæ charitati veſtræ, domine frater, quia poſtquam egreſſi ſumus ex eo, quod Ieron dicitur, Conſtantinopoli nauigantes, ſancta quinta feria Cœna Domini pertranſiuimus Farum, & per diuerſa loca tranſmeantes, Idib. Maij Cherſonam* peruenimus. Ergo gerulus harum, qui præſentem vobis tradidit epiſtolam, poſt triginta dies poſt nos à partibus Byzantij venit Cherſonam: & gauiſi ſumus ſuper aduentu ipſius, æſtimantes, quod expenſa ab Italia eſſent nobis miſſa in terram hanc, quæ deberent nos eo veniente conſolari. Et cum interrogaſſemus, cognouimus ab eo, quod nihil hoc detulerit de Italia: & miratus ſum, & glorificaui Dominum etiam in hoc, quoniam ſicut ſcit, tribulationes noſtras diſpenſat, maxime cum fames in hac terra & neceſſitas talis eſſet, vt panis in ea tantum nominetur, non tamen potius videatur, quoniam niſi mittantur nobis ex partibus illis ſumptus, vel à partibus Ponti, hic viuere omnino nequimus: Spiritus a enim promptus eſt, caro autem infirma, vt etiam ipſe noſti. neque enim diſpenſatio quæuis poteſt in hac terra vllatenus inueniri in ſolatium ſaltem modici ſumptus. Si ergo (vt dictum eſt) tranſmiſſum fuerit illinc frumentum & vinum & oleum & alia quædam, quomodo tu potueris, feſtina mittere nobis.*

a Matt. 26.

III. *Neque enim huiuſcemodi mala (vt reor) non oſtendi ſanctis qui ibidem ſunt, & iis qui ſunt Eccleſiæ illius, vt vſque adeo mandatum Domini paruipenderent: præſertim cum Apoſtolus b Philippenſibus ſcripſerit gratias agens eis, quod & Theſſalonicam ſemel & bis in vſum ſibi miſerunt, vbi & ſubdit: Habeo autem omnia & abundo. Sicut eum peregrini illic, id eſt, Romæ, ita reficit S. Petrus: quid dicemus de nobis, qui proprij ſerui eius ſumus, & ſaltem ad momentum miniſtrauimus ei, & in tali exilio & afflictione conſiſtimus? Cognitum autem ſit ad dilectionem veſtram quarundam ſpecierum, quæ comparari debent illic, & horum (quæſo te) more ſolito curam habeto, vt noſti, ad emendum, & mittendum nobis propter multas neceſſitates noſtras & frequentes infirmitates.* hactenus prior eius epiſtola. poſterior autẽ menſe Septembri data reperitur c hoc eodem anno, quæ caret itidem titulo: fortaſſe enim neque ab ipſo ſcribente fuit appoſitus, ne ſi interciperentur litteræ, ij ad quos ſcriberet, vocarentur ad quæſtiones, atque ſuppliciis ſubderentur. Sed audiamus ipſam epiſtolam:

b Phil. 4.
c Martini epiſt.

IV. *Omne deſiderium habemus, ſemper litteris noſtris charitatem veſtram conſolandi, & releuandi vos à ſolicitudine, quæ vobis de nobis, reliquam vero & omnes ſanctos & fratres noſtros, qui curam noſtram propter Deum gerunt. Ecce enim & in præſentiarum ſcribo vobis, quæ inſtant nos: veritatem dico in nomine Domini noſtri. Semoti ex omni mundana turbatione & ſepoſiti à peccatu noſtro, ipſa vita caremus. Siquidem hi qui in hac regione habitãt, omnes Gentiles exiſtunt, & Gentiles mores acceperunt hi qui hic habitare noſcuntur, nullam charitatem prorſus habentes, quam iugiter hominum natura & inter ipſos quoque barbaros crebra compaſſione demonſtrat.*

V. *Noui itaque Dominus, quod niſi ex nauiculis, quæ veniunt ex partibus Romaniæ (vt hi qui hic ſunt, nuncupantur) nec ſemel de regione iſta vſque ad vnum tremiſſium frumenti potui comparare, ſed nec alterius cuiuſcunque generis ſpeciem, niſi (vt prædictum eſt) ex nauiculis, quæ hoc raro veniunt, vt ſale onuſtæ recedant, ſic potuimus emere vnum modium tritici quatuor numiſmatibus vſq. ad præſentem menſem Septembrem.* ita plane neceſſario reſtituendus eſt textus ex his, quæ habentur in dicta epiſtola eius comitis: & non legendum, vt ſe habet in impreſſo codice, quod emerit vno numiſmate quatuor modios: repugnat enim & veritati. Nam cum ingens illic penuria tritici eſſet, magna tamen ex pretio abundantia declaratur, ſi vno ſolido (ita ibi appellatur numiſma) quatuor tritici modios coemiſſet. Sed pergit:

VI. *Miratus ſum autem & adhuc miror indiſcretionem & incompaſſionem omnium, qui quondam mihi pertinebant, & amicorum ac propinquorum: quia ſic funditus infelicitatis meæ obliti ſunt, & neſcire volunt (vt inuenio) ſiue ſim ſuper terram, ſiue non ſim. Miratus ſum quoque multo magis eos, qui ſunt ſanctiſſimæ Apoſtoli Petri Eccleſiæ: quoniam tantam deberent operari de corpore ac membro ſuo, id eſt, ſuper dilectionem noſtram ad reddendos nos ſine ſolicitudine, ſaltem ſuper corporalis vſus quotidiano ſumptu. Nam etſi aurum Eccleſia ſancti Petri non habeat, frumento & vino & aliis neceſſariis expenſis non caret per gratiam Dei, vt modicæ ſaltem exhibitionis curam geſſiſſent. Qualem putas conſcientiam habemus exhibendi ante tribunal Chriſti, accuſantibus omnibus & rationem petentibus reddentibus hominibus, qui ex eodem luto & maſſa conſiſtunt? Quæ formido eſt, quæ cecidit ſuper homines ad mandata Dei minime facienda, aut timor, vbi non eſt timor? An ſubtractione vſque noſtri * ſpiritus? Num ita inimicus omni plenitudini Eccleſiæ apparuit & aduerſarius illis?* hæc idcirco, quod timerent illi Conſtantis minas, ſi Pontifici Exuli opem ferrent. pergit vero:

* nos

VII. *Veruntamen Deus d, qui vult omnes ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, per interceſſionem ſancti Petri ſtabiliat corda eorum in Orthodoxa fide, & confirmet contra omnem hæreticum, & aduerſariam Eccleſiæ noſtræ perſonam, & immobiles cuſtodiat, præcipue paſtorem, qui eis nunc præeſſe monſtratur; quod in nullo prorſus declinantes, vel declinantes, aut dimittentes eorum, quæ in conſpectu Domini & ſanctorum Angelorum eius in ſcriptis profeſſi ſunt vſque ad puſillum quippiam, vna cum humilitate mea coronam percipiant iuſtitiæ Orthodoxæ fidei de manu Domini & Saluatoris noſtri* IESV CHRISTI. *De humili namque hoc corpore meo & ipſi Domino curæ erit, vt ſibi placet, gubernare, ſiue in tribulationibus indeſinentibus, ſiue in modico refrigerio. Dominus e enim prope eſt: & quid ſolicitus ſum? Spero quippe in miſerationes eius, quod me tradet in eum, quem iuſſerit curſum. Omnes propter Dominum ſalutate, & omnes, qui propter amorem eius meis compaſſi ſunt vinculis. Dominus excelſus potenti manu ſua protegat vos ab omni tentatione, & ſaluet in regnum ſuum.*

d 1. Tim. 2.
QVID SVIS OPTET S. MARTIN.
e Phil. 4.

VIII. Ex hac nouiſſima Martini Papæ & martyris ſanctiſſimi epiſtola declaratur, iam ſucceſſorem Pontificem in Vrbe ſubrogatum, vrgente nimirum Imperatore, vt exuto iam ipſo Martino, tyrannice licet, Pontificatus inſignibus; miſſoque tam longe apud Gentiles in exilium, iamque inter mortuos propemodum collocato, daretur illi ſucceſſor Epiſcopus vrbis Romæ: pari prohibente tyrannide, ne quis quoquo modo illi ſuppeditaret alimenta, ne diutius viuere poſſet; quem & gladio occidiſſet, niſi ex eo perſequutoris nomen conſequi timuiſſet.

CONSTANS SVCCESSOREM DARI CVRAVIT S. MARTINO.

IX. Sed ad certam fidem earundem ipſius Pontificis litterarum, deſcribamus hic reliquum epiſtolæ eius in via comitis vſque Conſtantinopolim. ſic enim ſe habet: *Veniens ergo illuc,* Cherſonam videlicet, *poſt dies aliquot ſcripſit epiſtolam in Byzantium ad quendam, quem ipſum propter Dominum & rectam fidem amabat; cum eſſet in magna tribulatione & exilio idem ſæpe dictus pater noſter ſanctiſſimus conſtitutus, poſtulans aliquarum ſpecierum ſubſidia propter multas & frequentes graues ægritudines corporales, anguſtiaſque omnimodas regionis illius, eo quod nihil ibi inueniretur, præcipue triticum, quod quidem illic tantum nominabatur: vnde iureiurando ſcripſit, quia nauiculario illuc veniente, & parum tritici habente ad commutationem ſalis, vix potuerit emere ex eo vnum modium tritici quatuor ſolidis, & cum multis hoc precibus. Diuerſas autem anguſtias, ſcripſit ſancta eius anima, pati ſe ibi non ſolum corporalibus anguſtiis, ſed etiam habitantium & dominantium ibi malis oppreſſus: ita vt penitus contritus malis, pene * iam moreretur, ſuaſione videlicet dominantium à Byzantio.*

* peius

X. *Quamobrem quæſo vos humilis peccator & famulus veſter, à Deo honorabiles patres, vt quemadmodum ego viſa mihi & audita diligentiſſime declaraui vobis, hoc eſt, imminentes tentationes beatiſſimo Papæ propter rectam confeſſionem in Chriſto Domino, & propter anathematiſmum in nouos factum hæreticos, quamquam pauca ex multis per viam, qua potui dirigere, ſcripſi, ita & vos zelum habentibus cultura Dei explicate eadem, & conamini eum imitari, & traditiones SS. Patrum retinere ſecundum imitationem eius, & non communicare omnino contrarie ſentientibus, obſecrantes etiam pro me indigno famulo, qui ſcripſi, quod cum eo & vobiſcum ſit miſericordia Chriſti Domini noſtri. Amen.* hæc ipſe. Quis autem fuerit paſtor ille, quem S. Martinus præſidere dicit Eccleſiæ Romanæ, iam dicamus. Erant plane iſta, quæ maiorem viro ſancto dolorem incutiebant, cum ſubrogatum ſibi ſucceſſorem, ſe viuente & pro fide exulante, audiſſet.

AVCTORIS PERORATIO.

XI. Hoc enim eodẽ anno, vbi in exilium actus eſt S. Martinus abſq; ſpe vlla reſtitutionis, Calliopas impleuit Romæ, quod

mæ, quod in mandatis acceperat ab Imperatore, nempe vt in locum Martini alius ſubrogaretur Pontifex. Reſtitiſſe diu viſus eſt clerus Romanus conatibus eius ab eo tempore, quo ab Vrbe idem S. Martinus adductus fuit, aſſerens contra ius faſq; tentari facinus, vt viuente Pontifice alius in eius locum ſubſtituatur; diuq; altercatū eſt: verum ne cogeretur Romana Eccleſia ſubire periculum, quod imminebat, vt niſi ipſe clerus eligeret, daretur inuitis ab Imperatore Romanus Epiſcopus, qui eiuſdem cum ipſo eſſet hæreſis propagator: eam duram conditionem
EVGENII ELECTIO. alterius eligendi paſtoris ſubire ſunt coacti inuiti. Itaque elegerunt Eugenium Romanum filium Ruffiniani, regionis primæ, qui inde maximam comparauerat laudem, quod ab incunabulis fere Eccleſiaſticis muneribus mancipatus, per gradus ſingulos maioribus in virtute progreſſibus conſcendiſſet; maximamq; ſibi & inde populi conciliauit beneuolentiam, quod erga pauperes ſemper munificentiſſimus extitiſſet. Talem itaq; tantumque virum delegerunt loco Martini Eccleſiæ præeſſe, vicaria tamen, dum ille viueret, præfectura, quod fieri cōtigit hoc anno, nona Auguſti, vt colligitur ex Anaſtaſio, dum eius ſedis tempus numerat.

XII. PYRRHVS ITERVM SEDET, ET MORITVR. Hoc eodem anno poſt multas contentiones tandem Conſtantinopoli ſubrogatus eſt in locum Pauli bis impius Pyrrhus, qui vbi ſediſſet (vt habet Nicephori Chronicon) menſes 4. & dies 23. ex hac vita demptus eſt, & in locum eius ſubrogatus eſt Petrus, qui in eadem Eccleſia ſuſcipiendorum hoſpitum munere fungebatur. Ita plane
a Pſal. 72. accidit Pyrrho, vt de reprobis in Pſalmis *a* dicitur: *Deieciſti eos dum alleuarentur: quomodo facti ſunt in deſolationem? perierūt propter iniquitatem ſuam: velut ſomnium ſurgentium Domine imaginem ipſorum ad nihilum rediges.* qui miſer recuperandæ ſedis libidine flagrans, à Catholica Eccleſia, apud quam rediens ab hæreſi fecerat exomologeſim, ſcelerate deſciuerat; ſed cum eam tandem, contradicentibus etiam hæreticis ipſis, multo labore fuiſſet ex ſententia conſecutus, ex ipſa miſer ad tribunal ſeueriſſimi Iudicis fuit, dum non expectaret Dei mandato abreptus à truculentis inferni lictoribus: ſucceſſoris autem electionem contigiſſe anno ſequenti, quæ de ipſo dicturi ſumus, oſtendunt.

XIII. Quod ad res Borealium Eccleſiarum pertinet, altum vbique ſilentium, niſi tantummodo, quod hoc eodem anno, qui numeratur quintus Clodouei II. Regis Francorum, ſcriptum legitur in Briſſonii doctiſſimi viri For-
b Briſſ. lib. 7. mulis *b* erutum è vetuſtis iam ſenio proxime pereuntis monumentis teſtamentum Hadoindi Epiſcopi Cenomannenſis: quod cum ille de re antiquaria optime meritus ad inſpiciendas veteres in teſtamentis apponi ſolitas formulas integrum voluerit edidiſſe; nos ad formam inſinuandam religioſiſſimi Epiſcopi teſtamenti, ob oculoſque proponendum dignum vltimæ voluntatis exemplū iis, qui quam ſolicite facultatem teſtandi extorquere ſolent à Summo Pontifice, hic reddendū putauimus; quod haud admodum prolixum ſit, & plura in eo inſint, quibus rerum antiquarum ſtudioſus lector oblectetur. ſic enim ſe habet:

XIV. TESTAMENTVM HADOINDI EPISC. *In nomine Domini noſtri IESV CHRISTI & Spiritus ſancti, octauo Idus Februarii, in anno quinto regnante glorioſiſſimo Clodoueo Rege. Ego Hadoindus ac ſi indignus, tametſi peccator Epiſcopus ſanctæ Dei Eccleſiæ Cenomannis ciuitatis, ſanus, Deo propitio, mente & corpore, ſanoque conſilio, metuens caſum humanæ fragilitatis, teſtamentum condidi, ipſumque Cadalto diacono ſcribendum dictaui. Quod teſtamentum meum ſi quo caſu, iure ciuili, aut prætorio, vel alicuius noua legis interuentu valere nequiuerit, ac ſi ab inteſtato, ad vicem codicillorum valere id volo, & valeat.*

Itaque ſi quando ego Hadoindus ſupraſcriptus Epiſcopus è rebus humanis exceſſero, & debitum venturi temporis compleuero: Tunc, TV SACRA SANCTA ECCLESIA VENERABILIS HÆRES MEA ESTO, HÆREDEMQVE MEAM TE ESSE CONSTITVO. *Ita vt vbicunque aliquid per hoc teſtamentum meum dedero, legauero, diroque iuſſero id vt detur, fiat, præſtetur, fidei tuæ, hæres mea, committo. Dono tibi, ſancta ac venerabilis mater Eccleſia Cenomannica in honore ſanctæ Mariæ & domini Geruaſii & Protaſii martyrum, villam iuris mei, cum vocabulum appellatur Baſa (quam datis rebus propriis meis comparaui) cum domibus, ædificiis, mancipiis, vineis, ſiluis, pratis, & paſcuis, quantumcumque in ea loca aſpicere videtur, cum colonis & integro termino ſuo ad ius & dominationem veſtram reuocetur perpetualiter poſſidendum.*

Similiter Baſilica domini Victurii, vbi ipſe dominus requieſcere dignoſcitur, & ſi meruero, inibi ſepulturam habere deſidero, dono ibi villam nuncupatam Acrueco (quam dato pretio comparaui) cum domibus, mancipiis, vineis, ſiluis, pratis, & paſcuis, exceptis his, quos pro anima mea remedio ingenuos fieri præcepi, totum & ad integrum præfata Baſilica poſt meum diſceſſum ſua poteſtate faciat tenere perpetua dominatione poſſidendum.

*Ea * vero conditione dono ſanctæ Baſilicæ domini Petri & Pauli Apoſtolorum, quam dominus Bertichrannus quondam Epiſcopus Cenomannicæ ciuitatis ſuo opere ædificauit, villam proprietatis meæ Iſcomodiacum, ſitam in pago Belini, quam data pecunia de Auſtrouo & genitrice ſua comparaui: vt hanc miniſtri eiuſdem poſt meum tranſitum teneant, poſſideant, & futuris ſæculis valeant derelinquant.* *Valde

Similiter dono ipſi ſanctæ Baſilicæ domini Petri & Pauli Apoſtolorum villas, quibus nomina ſunt, Taudiniaco, Martiniaco, quam Lupus quondam per beneficium noſtrum tenere viſus fuit. Has ſupradictæ Baſilicæ per noſtrum diſceſſum cum omni integritate, quod ad ipſas villas aſpicere videtur, miniſtri noſtri iam dictæ Baſilicæ præſenti percipiant dominandum.

Simili modo dono Baſilicæ S. Vincentii martyris, quam Domnolus ſanctæ recordationis Epiſcopus ſuo labore conſtruxit, villam iuris mei Pratellus cum omni integritate, quantumcunq; mihi Dominus viſa fuit habuiſſe.

Simili modo dono Baſilicæ dominæ & S. Mariæ Auronenſi, quem Agobertus Abbas Diablenſis ſimul ædificauit, & tota villa, quæ fuit Segulfi presbyteri, & quam fidelis noſter Chadda per noſtrum beneficium habere videtur pariter & manſionem ad propriam, quam Lupus quondam tenuiſſe viſus fuit, ipſi Chaddoni volumus eſſe conceſſam: ſi tamen habuerit filios, in eorum permaneat poteſtate: & ſi quidem filios non habuerit, poſt ſuum tranſitum ad ius & dominationem dominæ Mariæ de Auronenſi vico reuertatur perpetuis temporibus dominandam. Similiter villa Laſtiniaco, quam munificentia noſtra ipſi fideli noſtro Chaddoni Defenſori tradi conceſſimus, voluntas mea eſt, vt dum aduixerit, hoc ipſe poſſideat; poſt eius vero diſceſſum cum omni re meliorata, vel ſuperpoſita ſanctæ Baſilicæ Auronenſi vico reuertatur. Similiter Vermiliaco cum iure & termino ſuo, vel colonis ad ſe pertinentibus, ad ipſam ſanctam Baſilicam proficiat in perpetuum. Et ſi aliquis exinde ipſam quod à nobis factam protulerit, vacua & inanis permaneat.* *Diab.

Et ita nobis conuenit, vt ſuperius intimare: Vt quicunque ſeſe noſtra de propinquis aut hæredibus noſtris chartam aliquam quouis bonorum hominum manu roboratam (vt cupidus iudex) protulerit: vacua & inanis permaneat, & illam maledictionem percipiat; vt ſuperius eſt comprehenſum. Villam Fontano in pago Lunacinenſe filius & parens noſter Bodilo, dum ſuperſtes fuerit, ſub illum locum tempore vitæ ſuæ teneat ac poſſideat. hactenus teſtamentum. ſequitur ſubſcriptio:

In CHRISTI *nomine Hadoindus eſſi peccator Epiſcopus hoc teſtamentum, quod ex deuotione fieri rogaui, relegi, & ſubſcripſi.*

Roſindus ſubſcripſi.
Bertegiſelus ſubſcripſi.
Marſus ſubſcripſi.
Auſfrobertus ſubſcripſi.
Saugrannus ſubſcripſi.
Andobertus ſubſcripſi.
Cadulfus, ordinante domno Hadoindo Epiſcopo, hoc teſtamentum redditus ſcripſi & ſubſcripſi. Clauſum erat eiuſmodi teſtamentum, ac ſuper ipſum hæc inſcriptio ſtructio:

Magnifico in CHRISTO *& ſanctæ Eccleſiæ filio Bodilono & Andramno, Hadoindus Epiſcopus. Rogo & ſupplex charitati veſtræ, vt cum me Dominus & Creator omnium de hoc ſæculo migrare præceperit, Cenomannis ciuitate iure ſaciatis, & hoc teſtamentum meum cum apertum fuerit, vobis proſequentibus, ac geſtis municipalibus faciatis allegare. Et quod vnicuique per ipſum* teſtamen-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

teſtamentum ſanctis cunctis, vel propinquis meis viſus ſum delegaſſe, veſtra diſpenſatione vnuſquiſq; iuxta ipſam delegationem percipere valeat; & quicquid exinde egeritis, geſſeritis, ratum & firmiſſimum debeat permanere. Quod mandatum manu noſtra firmauimus, & poſtmodum. his ſubiiciebatur ſubſcriptio. Deſiderabatur autem codicillus, quo manumiſſiones ſeruorum & alia legata ſcripta erant. Ita quidem olim, qui bene Eccleſiis præerant Epiſcopi, non ex eis ſe ſuoſque ditantes, ſed ſua in eas diuitias, omiſſis coniunctis ſanguine, transferentes.

IESV CHRISTI ANNVS 653.

MARTINI PAP. Annus 5. CONSTANTIS IMP. Annus 12.

I. SEquitur ordine annus Redemptoris ſexcenteſimus quinquageſimus tertius, Indictione vndecima inchoata, quo in Pyrrhi locum ſubrogatus fuit ab hæreticis Petrus hæreticus & ipſe Monotheleta; qui vt faciem ſaltem Catholici hominis oſtenderet, ad Eugenium loco S. Martini ſedentem, quo ab eo in communionem recipi mereretur, litteras Romam miſit ambagibus inuolutas atque perplexas; ſed prohibente clero atq; populo, minime receptæ fuerunt. De his enim habet iſta Anaſtaſius: *Huius Eugenij temporibus Petrus Patriarcha Conſtantinopolitanus direxit Synodicam ad ſedem Apoſtolicam, iuxta conſuetudinem, omnino obſcuriſſimam, & vltra regulam, non autem declarās operationes aut voluntates in Domino noſtro Ieſu Chriſto. Et accenſus eſt populus & clerus, eo quod talem Synodicam direxiſſet, quæ minime eſt ſuſcepta, ſed cum maiore ſtrepitu eſt à S. Dei Eccleſia proiecta: vt etiā eundem Papam dimitteret populus vel clerus Miſſas celebrare in baſilica ſancta Dei genitricis ſemperq; Virginis Mariæ, quæ appellatur ad Præſepe, niſi promiſiſſet iis ipſe Pontifex minime eam aliquādo ſuſcipere.* hæc Anaſtaſius: ex quibus plane innotuit Imperatori, impoſſibile eſſe hæreſim in Eccleſia Romana plantare, cum perſpicue intueretur, quod non Pontifex tantum, ſed clerus omnis, & Senatus populuſque Romanus adeo libere ingenueque deteſtari ſolerent & execrari, quicquid ſuſpicionem haberet hæreticæ prauitatis.

II. Eodem anno, quo Receſuinthus Hiſpaniarum Rex quintum inchoat annum ſui regni, Era ſexcenteſima nonageſima prima, die decima octaua menſis Decemb. celebrata eſt Synodus Toletana, octaua dicta, cui interfuerunt Epiſcopi quinquaginta duo, Abbates duodecim, atque Vicarii Epiſcoporum abſentium decem: ſtatutiq; in ea reperiuntur canones tredecim. Ibi primum Rex volumen obtulit de his, quæ ab Epiſcopis conſiderari atq; decerni optaret. quæ omnia ſingillarim à Patribus cognita, ex præſcripto diuinarum Scripturarū ſunt definita; quam autem conſultiſſime, ſi ea inſpexerit lector, intelliget. Exceſſit vero potiſſimum zelus SS. Epiſcoporum aduerſus Epiſcopos carnis inquinamento pollutos, quos abſq; aliqua ſperanda venia extra miniſterium longe fieri iidē decreuere a, & de aliis ſacerdotibus ac miniſtris iiſdem culpis obnoxiis æque vlciſcendum ſtatuerunt; iidemque de ſubdiaconorum cōtinentia canonem ſancinere. Sed quē de Quadrageſimæ obſeruatione, vt ab eſu carniū omnes abſtineant, canonem edidere, hic totidem verbis recitandus eſt nobis: ſic enim ſe habet:

III. *Noua hic intentionis admonitu detecta eſt ingluuies horrenda voracium, quæ dum ſcena parſimoniæ non aſtringitur, religioni contraire cenſetur. Nam dicente Scriptura c: Qui ſpernit minima, paulatim decidet in maxima: illi tanto edacitatis improbæ ſumptu graſſantur, vt cæleſtia & pene ſumma contemnere videantur. Etenim cum Quadrageſimæ dies anni totius decimæ deputentur, quæ in abluitionis Domino conſecrantur, quibus etiam ſaluberrime contagio humani generis expiatur, dum à quatuor mundi partibus ad hanc homo religionem crediturus adducitur, quatuor elementis formatus, propter tranſgreſſionem Decalogi quaterdecies conuenienter affligitur: illi auſu temerario hæc omnia contemnentes, voracitatis ingluuiem non frenant, & quod peius eſt, Paſchalia feſta illicitorum eſuum perceptione profanant. Quibus ex hoc adeo acerrime interdicitur, vt quiſquis abſq; ineuitabili neceſſitate, atq; fragilitatis euidenti languore, ſeu etiam ætatis impoſſibilitate diebus Quadrageſimæ eſum carnium præſumpſerit attentare, non ſolum reus erit reſurrectionis Dominicæ, verum etiam alienus ab eiuſdem diei ſancta communione. Et hoc illi cumuletur ad pœnam, vt ipſius anni tempore ab omni eſu carnium abſtineat gulam; quia ſacris diebus abſtinentiæ oblitus eſt diſciplinam. Illi vero, quos aut ætas incuruat, aut languor extenuat, aut neceſſitas arctat, non ante prohibita violare præſumant, quam à ſacerdote permiſſum accipiant.* hactenus canon, cum vigeret in ea Eccleſia diſciplina.

Sed & illud confectum eſt memoria dignum, vt ab iiſdem de creatione Regis canon decimus ſanciretur: nempe vt Pontificum Hiſpanorum potiſſimum negotium eſſet, accedente aſſenſu maiorum Palatinorum, vt quem Regi ſuccedere vellent, eligerent, fierentque ab eis comitia in loco, vbi cōtingeret Regem mori. Sunt hæc verba canonis d: *Abhinc ergo & deinceps ita erunt in regni gloriam præficiendi Rectores, vt aut in vrbe regia, aut in loco, vbi Princeps deceſſerit, cum Pontificum maiorumque palatii omnimodo eligantur aſſenſu.* Si hæc ergo de ſucceſſione Regum Hiſpaniarum in Concilio ſtatuiſſe leguntur Hiſpaniæ Epiſcopi: quid adeo mirandum, primum ſummumque in Eccleſia Catholica Hierarcham de electoribus Imperatorum conſtituere decretum? IV. EPISCOPI CVM OPTIMATIBVS DELIGVNT REGEM. d Can. 10. ad finem.

Quod autem ad cauſam Iudæorum ſpectat, aduerſus quos querela Regis Synodum interpellauit: placuit ſanctæ Synodo, vt in eos, qui poſt Chriſtianam fidem ſuſceptam ad Iudaiſmum reuerſi eſſent, leges Siſenandi ſeueræ admodum exercerentur: quarum timore iidem conuenientes, atque pœnitentiam præſeferentes, ad eundem Regem eiuſmodi anno ſequenti ſcripſere libellum e: e For. Iud. lib. 12. tit. 2. c. 16.

V. *Clementiſſimo ac ſereniſſimo domino noſtro Receſuinthο* Regi, omnes nos Hebræi Toletanæ ciuitatis atque Hiſpaniæ, gloriæ veſtræ, qui * infra ſubſcripturi vel ſigna facturi ſumus.* * Receſuindo * quæ IVDÆI APOSTATÆ QVIBVS PACTIS RECEPTI SINT.

Bene quidem ac iuſte nos meminimus compulſos fuiſſe, vt placitum in nomine diuæ memoriæ Chinthilani Regis pro conſeruanda fide Catholica conſcribere deberemus, ſicut & fecimus. Sed quia perfidia noſtra obſtinationis & vetuſtas parentalis erroris nos ita detinuit, vt nec veraciter in Ieſum Chriſtum Dominum crederemus, nec Catholicæ fidei ſinceriter hæreremus: idcirco nunc libenter ac placide ſpopondimus gloriæ veſtræ tam pro nobis, quam pro vxoribus, & filiis noſtris per hoc placitum noſtrum, vt deinceps in nullis obſeruationibus, in nullis inceſtiuis vſibus miſceamur, Iudæis autem non baptizatis nullo penitus execrando conſortio ſociemur. Non, more noſtro, propinquitatem ſanguinis vſque ad ſextum gradum inceſtiua commixtione vel fornicatione iungamus. Non coniugia ex genere noſtro aut nos, aut filii noſtri, vel noſtra poſteritas vllatenus ſortiamur: ſed in vtroque ſexu deinceps Chriſtianis iugali copulatione nectamur. Non circumciſionem carnis operemur, non Paſcha, & ſabbata, cæteroſque dies feſtos iuxta ritum Iudaicæ obſeruantiæ celebremus. Non eſcarum diſcretionem, vel conſuetudinem teneamus. Non ex omnibus, quæ Iudæorum vſus & abominanda conſuetudo vel conuerſatio agit, aliquatenus faciamus: ſed ſincera fide, grato animo, plena deuotione in Chriſtum Filium Dei viui, ſecundum quod Euangelica & Apoſtolica traditio habet, credamus, atque hunc confiteamur ac veneremur. Omnes etiam vſus ſanctæ Chriſtianæ religionis tam in feſtis diebus, vel in coniugiis & eſcis, quam in obſeruationibus vniuerſis veraciter teneamus & ſinceriter amplectamur, nullo reſeruato apud nos aut oppoſitionis obiectu, aut fallaciæ argumento; per quod aut illa, quæ facere denegamus, iterum faciamus; aut hæc, quæ facere promittimus, minime vel non ſinceriter compleamus.

De ſuillis vero carnibus id obſeruare promittimus, vt ſi eas pro conſuetudine minime percipere poterimus, ea tamen, quæ cum ipſis decocta ſunt, abſq; faſtidio & horrore ſumamus. Quod ſi in his omnibus, quæ ſupra taxata ſunt, in quocunque vel minimo tranſgreſſores inuenti fuerimus, aut contra Chriſtianam fidem agere præſumpſerimus, aut quæ congrua Catholicæ religioni promiſimus, verbis aut factis implere diſtulerimus: iuramus per eundem Patrem & VI. IVRAMENTVM POENITENTIVM NEOPHYTORVM.